

متن پرسش

با عرض سلام خدمت استاد عزیز ۱- شبهه ای در حین شرح کتاب از برهان تا عرفان برایم پیش آمده و آن اینکه : بنا به نظر اسلام حضرت محمد (ص) اولین مخلوق خداوند می باشد و از طرفی با توجه به کلام جناب ملاصدرا که "النفس جسمانیة الحدوث" لازم می آید که ایجاد نفس هر انسانی در بستر ماده باشد یعنی هرکس زودتر به دنیا آمده باشد زودتر خلق شده است(از روح خداوند) و طبق این بحث حضرت آدم (ع) اولین انسان بوده است چون نفسش زودتر از همه ایجاد شده. اگر هم بگوییم که نفس هر انسان از روح خداست از طرفی آن روح اولین مخلوق خداست پس نفس همه آدمها اولین مخلوق بوده و این خاص حضرت نمی باشد. این تناقض خیلی اذیتم می کند، چگونه قابل حل است؟؟ ۲- در پاورقی صفحه ۱۰۹ کتاب از برهان تا عرفان (پاورقی شماره ۲۹) : چرا اگر دلیلی بر تحولات نفسانی نداشته باشیم باید بپذیریم که نفس یک کودک با یک انسان متعالی در ذات ثابتند؟ مگر نمی شود نفس انسانهای مختلف بدون تحولات نفسانی در ذات مختلف باشند؟ و آیا تحولات نفسانی باعث اختلاف در ذات می شود؟ -- احتمالا فهمم در جایی ناقص بوده خواهشمندم راهنمایی بفرمایید. با تشکر

متن پاسخ

باسمه تعالی علیک السلام: ۱- عنایت داشته باشید که مقام نوری پیامبر و ائمه «علیهم السلام» به عنوان تجلی اسم «الله» مقام «اَوَّل و ما خلق الله» است، ولی مقام نفسی آنها «جسمانیة الحدوث» است، مثل نفس ناطقه‌ی همه‌ی انسان‌ها. که لازم است در این مورد مباحث «حقیقت نوری اهل‌البیت «علیهم السلام»» را دنبال بفرمایید. ۲- این که گفته می‌شود نفس همه‌ی انسان‌ها یک وجه ثابت دارد، به جهت ذات مجرد آن است. ولی این مطلب نمی‌خواهد ادعا کند انسان‌ها از جهات دیگر در ذات خود متفاوت نیستند، منتها از نظر فطرت نیز همه‌ی انسان‌ها نیز به توحید گرایش دارند.